

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1So/10/2015
Identifikačné číslo spisu: 5014200999
Dátum vydania rozhodnutia: 16.11.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:5014200999.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Ing. Miroslava Gavalca PhD. a JUDr. Zuzany Ďurišovej v právnej veci navrhovateľa: Q. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XXX, zastúpeného JUDr. Ivanom Hubkom, advokátom, so sídlom v Žiline, Gaštanová 7/35, proti odporkyňi: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o výšku starobného dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 13.novembra 2014 č. k. 25Sd/244/2014-47, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 13.novembra 2014 č. k. 25Sd/244/2014-47 p o t v r d z u j e.

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) potvrdil rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 14. mája 2014 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“), ktorým odporkyňa podľa § 65, § 274 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) priznala navrhovateľovi od XX.XX.XXXX starobný dôchodok v sume 74,30 € mesačne. K sume starobného dôchodku patria aj zákonné zvýšenia podľa § 82 zák. č. 461/2003 Z. z. od 01.01.2011 na sumu 75,70 € mesačne, od 01.01.2012 na sumu 78,20 € mesačne, od 01.01.2013 na sumu 89,40 € mesačne, od 01.01.2014 na sumu 98,20 € mesačne.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplynulo, že krajský súd sa stotožňuje s postupom odporkyne a nesúhlasí s názorom navrhovateľa, že rozsah krátenia dávok sociálneho poistenia na základe čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 nepatrí do právomoci odporkyne, pretože nie je zákonodarným orgánom štátu.

Poukázal prítom na článok 7 ods. 5 Ústavy SR, v zmysle ktorého medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi. Dohovor o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (č. 128) bol Československou socialistickou republikou ratifikovaný 11. januára 1990 len pokiaľ ide o časť III. a v Zbierke zákonov bol vyhlásený pod č. 416/1991 Zb.. Príslušné ustanovenia Dohovoru majú prednosť pred zákonom a sú priamo záväzné aj pre odporkyňa.

Krajský súd poukázal na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v obdobných prípadoch, podľa ktorej je odporkyňa povinná postupovať v súlade s čl. 33 Dohovoru č. 128 - starobný dôchodok môže odporkyňa krátiť, a to primerane k počtu skončených rokov doby trvania služby rozhodujúcich pre výšku výsluhového dôchodku podľa § 39 zákona č. 328/2002 Z. z..

Proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ cestou právneho zástupcu v zákonnej lehote odvolanie z dôvodov uvedených v:

- § 205 ods. 2 písm. b) O.s.p., t. j. konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- § 205 ods. 2 písm. c) O.s.p., t. j. súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- § 205 ods. 2 písm. d) O.s.p., t. j. súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a
- § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p., t. j. rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Navrhovateľ nesúhlasil s postupom odporkyne z dôvodu nesprávneho výpočtu starobného dôchodku. Poukázal na to, že odporkyňa nemá právo odpočítať doby sociálneho poistenia, za ktoré mu bol priznaný výsluhový dôchodok, pretože išlo o odvody podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 100/1988 Zb.“) do všeobecného systému sociálneho zabezpečenia. Tieto boli do všeobecného systému odvádzané do roku 2002. Ďalej poukázal na to, že výsluhový dôchodok je osobitnou dávkou, ktorá je vyplácaná z osobitného systému sociálneho zabezpečenia a nemá nič spoločné s výpočtom starobného dôchodku podľa zák. č. 461/2003 Z. z. Podľa názoru navrhovateľa výsluhový dôchodok od dovŕšenia dôchodkového veku neplní funkciu starobného dôchodku, čo zároveň nevyplýva ani z dôvodovej správy k zákonu č. 222/2003 Z. z. Z vyššie uvedených dôvodov zastáva názor, že navrhovateľ je rovnako oprávnenou osobou a odporkyňa je povinná vypočítať výšku sumy starobného dôchodku za všetky roky, po ktoré odvádzal platby do všeobecného systému dôchodkového zabezpečenia. Zároveň poukázal na skutočnosť, že zákonodarca v žiadnom ustanovení zák. č. 461/2003 Z. z. nevylúčil právo výsluhového dôchodcu na starobný dôchodok vyplácaný zo všeobecného systému dôchodkového zabezpečenia.

Nesúhlasil s aplikáciou čl. 33 Dohovoru č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach, pričom podrobne špecifikoval svoj pohľad na jeho výklad.

Záverom navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Odporkyňa v podaní z 13.01.2015 uviedla, že odvolacie dôvody navrhovateľa nepovažuje za opodstatnené. Poukázala na rozhodnutie č. 55 Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 5/2011, v zmysle ktorého ak je príspevok za službu, priznaný ako dávka sociálneho zabezpečenia, považovaný za výsluhový dôchodok, môže od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení plniť funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho poistenia (zabezpečenia) len vtedy, ak jeho výška zodpovedá výške starobného dôchodku, primeranej dobe trvania služobného pomeru. Pri určení výšky starobného dôchodku je potrebné do doby dôchodkového poistenia započítať aj doby, hodnotené

na účely príspevku za službu. Až po takom stanovení výšky starobného dôchodku možno sumu starobného dôchodku krátiť o sumu príspevku za službu, považovaného za výsluhový dôchodok. Z článku 33 ods. 2 Dohovoru podľa názoru, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyplýva, že v prípade súbehu nárokov na starobný dôchodok tak zo všeobecného ako aj osobitného systému sociálneho poistenia (zabezpečenia) je v zmysle Dohovoru možné starobný dôchodok zo všeobecného systému krátiť a to najviac o sumu, ktorá neprevyšuje sumu výsluhového dôchodku (príspevku za službu považovaného za výsluhový dôchodok).

Odporkyňa nesúhlasila s názorom navrhovateľa, že rozsah krátenia dávok sociálneho poistenia na základe čl. 33 ods. 2 Dohovoru nepatrí do jej právomoci. Podľa jej názoru je spôsob výpočtu v súlade s ustálenou súdnou praxou a rozsudkami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydaných v obdobných prípadoch. Preto navrhla aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolania a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné. Rozhodol jednomyselne bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 16. novembra 2016 (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Nebolo sporné, že navrhovateľovi bol podľa § 38 v spojení s § 143c ods. 8 zákona č. 328/2002 Z. z. od XX.XX.XXXX priznaný výsluhový dôchodok, pričom na nárok na tento dôchodok mu bola zhodnotená doba služby policajta v trvaní 32 skončených rokov.

Odporkyňa preskúmaným rozhodnutím vykonala výpočet starobného dôchodku navrhovateľa, t. j. 600,59581 eur (teoretickej sumy starobného dôchodku) tak, že zhodnotila všetky preukázané doby poistenia t. j. 36,3590 (teda aj so započítaním doby služby v Policajnom zbore). Následne určila sumu starobného dôchodku, zodpovedajúcu obdobiu dôchodkového poistenia, ktorým je doba služby zhodnotená na určenie sumy výsluhového dôchodku za celé roky a to, vykonaním súčiny teoretickej sumy starobného dôchodku a koeficientu určeného ako podiel doby služby a úhrnu obdobia dôchodkového poistenia (t. j. všetkých získaných dôb dôchodkového poistenia), ktoré bolo zhodnotené na teoretickú sumu starobného dôchodku. Následne krátila teoretickú sumu starobného dôchodku o sumu starobného dôchodku, zodpovedajúcu obdobiu dôchodkového poistenia, ktorým je doba služby zhodnotená na určenie sumy výsluhového dôchodku za celé roky, t. j. o 528,59170565 eur. Výsledná suma starobného dôchodku navrhovateľa podľa zák. č. 461/2003 Z. z. je 72,10 eur.

Odporkyňa takisto v zmysle § 274 zák. č. 461/2003 Z. z. vykonala výpočet starobného dôchodku navrhovateľa aj podľa predpisov účinných do 31.12.2003, t. j. zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 100/1988 Zb.“), pričom opätovne použila vyššie uvedenú metodiku výpočtu teoretickej sumy starobného dôchodku a jeho krátenia. Výslednú sumu starobného dôchodku (9,30 eur) porovnala so sumou starobného dôchodku vypočítaného podľa zák. č. 461/2003 Z. z. (pričom navrhovateľovi priznala sumu starobného dôchodku pre neho výhodnejšiu, t. j. v sume 72,10 eur).

Podľa § 21 ods. 3 zák. č. 100/1988 Zb. profesionálnemu vojakovi sa do doby zamestnania potrebnej na nárok na starobný dôchodok nezapočítava profesionálna služba, ak túto službu vykonával v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok alebo ak policajtovi, profesionálnemu vojakovi a vojakovi prípravnej služby bol priznaný invalidný výsluhový dôchodok.

Podľa § 60 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. obdobie dôchodkového poistenia je aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby, ak toto obdobie policajt a profesionálny vojak nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu a

nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

Podľa § 255 ods. 6 zák. č. 461/2003 Z.z. obdobie dôchodkového poistenia nie je obdobie dôchodkového poistenia fyzickej osoby uvedenej v § 15 ods. 1 písm. c) a obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby, ktoré boli získané do 31. decembra 2003, ak boli zhodnotené na nárok na vdovský výsluhový dôchodok, vdovský dôchodok, vdovecký výsluhový dôchodok, vdovecký dôchodok, sirotský výsluhový dôchodok alebo sirotský dôchodok podľa osobitného predpisu.

S prihliadnutím na vyššie citované ustanovenia právnej úpravy dôchodkového zabezpečenia účinnej do 31.12.2003 ako aj právnej úpravy účinnej od 01.01.2004 nepochybne vyplýva, že zákonodarca zamedzil dvojitému zhodnoteniu získaných dôb dôchodkového poistenia, nakoľko v opačnom prípade by boli výsluhoví dôchodcovia neodôvodnene zvýhodnení oproti ostatným dôchodcom, ktorí nezískali obdobie služby, zhodnotené pre výšku výsluhového dôchodku. V dôsledku tejto skutočnosti potom vychádza záver, že poistenci osobitného systému sociálneho zabezpečenia sú vylúčení z pôsobnosti zák. č. 461/2003 Z. z. len v rozsahu, zodpovedajúcom dobe poistenia v osobitnom systéme (s výnimkou prípadov podľa § 60 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z., ktorým sa pre nárok na tieto dávky započítavajú doby služby v ozbrojených silách v celom rozsahu), ale nie v časti, upravujúcej nárok na starobný, predčasný starobný, invalidný, sirotský, vdovský alebo vdovecký dôchodok.

S poukázaním na príslušné ustanovenia zák. č. 461/2003 Z.z. odporkyňa v minulosti zamietala žiadosti policajtov o starobný dôchodok s odôvodnením, že nespĺňajú podmienku potrebnej doby poistenia pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 65 ods. 1 tohto zákona.

Zákon o sociálnom poistení neupravuje možnosť priznania starobného dôchodku, ak nie je splnená podmienka potrebnej doby poistenia. Z toho dôvodu tiež tento zákon skutočne neobsahuje pojmy „teoretická výška dôchodku“. Nárok policajtov na zhodnotenie aj doby trvania služobného pomeru policajta na účely výsluhového dôchodku vyplýva len z rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, ktorý výkladom záväzných právnych predpisov (nielen zák. č. 461/2003 Z. z.) judikoval existenciu nároku na starobný dôchodok aj v prípadoch, ak policajtovi bol priznaný výsluhový dôchodok a nesplnil podmienku potrebnej doby poistenia v tzv. civilnom zamestnaní pre vznik nároku na starobný dôchodok. Najvyšší súd súčasne právne zdôvodnil aj možnosť krátenia sumy starobných dôchodkov vypočítanej s prihliadnutím na doby poistenia vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia, ako aj dôb zhodnotených pre nárok na výsluhový dôchodok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky zároveň poukázal na to, že nová právna úprava, obsiahnutá v zák. č. 461/2003 Z. z., nemala za cieľ vylúčiť hodnotenie dôb poistenia v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia vojakov a policajtov aj vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia a vyžadovať splnenie podmienky 15 rokov dôchodkového poistenia podľa zák. č. 461/2003 Z. z. aj u poistencov, ktorí boli poistení v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia, v ktorom im vznikol nárok na výsluhový dôchodok. Skonštatoval, že u poistencov, ktorí získali dávky dôchodkového (výsluhového) zabezpečenia v osobitnom systéme by absolútne vylúčenie hodnotenia doby poistenia vo všeobecnom systéme malo za následok horšie zaobchádzanie s nimi, ako s poistencami, ktorí sú poistení v zahraničných systémoch sociálneho poistenia. Preto je potrebné aby odporkyňa pri rozhodovaní o nárokoch poistencov, ktorým bola priznaná niektorá z dávok výsluhového zabezpečenia poistencov osobitného systému, najprv vypočítala teoretickú výšku dôchodku, ktorá by im patrila vtedy, ak by všetky doby poistenia získali vo všeobecnom systéme a keďže výsluhový dôchodok má po dovŕšení dôchodkového veku pre vznik nároku na starobný dôchodok zo všeobecného systému sociálneho poistenia charakter dávky v starobe, v súlade s čl. 33 ods. 2 Dohovoru, môže krátiť starobný dôchodok navrhovateľa primerane k počtu skončených rokov doby trvania služby policajta rozhodných pre výšku výsluhového dôchodku podľa zákona č. 328/2002 Z.z.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa otázkou nároku na starobný dôchodok v súbehu s nárokom na

výsluhový dôchodok, ktorý bol priznaný podľa zákona č. 328/2002 Z. z., zaoberal vo viacerých rozhodnutiach a jeho judikatúra v tejto oblasti je rozsiahla a konštantná.

Otázku povahy výsluhového dôchodku ako dávky v starobe najvyšší súd riešil napríklad v rozsudku sp. zn. 4So/189/2008 z 29. mája 2008. V predmetnom rozsudku najvyšší súd uviedol: „Z dôvodovej správy k zákonu č. 222/2002 Z.z.“ o zvýšení dôchodkov v roku 2003 a o zmene a doplnení niektorých zákonov v oblasti sociálneho zabezpečenia, ktorým bolo okrem iného novelizované aj ustanovenie § 21 ods. 3 zák. č. 100/1988 Zb., „vyplýva záver, že zámerom zákonodarcu bolo dosiahnuť, aby od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení) výsluhový dôchodok i dávky výsluhového zabezpečenia považované za výsluhový dôchodok podľa § 124 zák. č. 328/2002 Z.z. plnili funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho poistenia (zabezpečenia) vo výške primeranej dobe trvania služobného pomeru ako dávka sociálneho zabezpečenia existujúca či už samostatne alebo popri starobnom dôchodku, na ktorý vznikne nárok dovŕšením dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení)).“

Súčasne zámerom zákonodarcu bolo zákonom č. 328/2002 Z.z. zabezpečiť, aby pomerná výška výsluhového dôchodku bola vyššia ako keby policajtom bola doba profesionálnej služby hodnotená len vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia. Z toho teda vyplýva záver, že úmyslom zákonodarcu bolo, aby súčet výsluhového dôchodku a starobného dôchodku zo všeobecného systému sociálneho poistenia bol vyšší, resp. aspoň rovnaký ako suma starobného dôchodku poistenca, ktorý mal všetky doby zamestnania hodnotené len vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia (zabezpečenia).

Odvolací súd poukazuje aj na to, že v zmysle článku 33 ods. 2 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (č. 128), vyhláseného v Zbierke zákonov pod č. 416/1991 Zb. (ďalej len „Dohovor“) ak má alebo ak by mala inak chránená osoba nárok na dávku ustanovenú v tomto Dohovore a ak dostáva inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť (prežitie ustanoveného veku), môžu sa dávky podľa tohto Dohovoru krátiť alebo zastaviť za určených podmienok a v určenom rozsahu za podmienky, že časť dávok, ktorá sa kráti alebo je zastavená, nepresahuje druhú dávku.

Z článku 33 ods. 2 Dohovoru podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že v prípade súbehu nárokov na starobný dôchodok tak zo všeobecného, ako aj osobitného systému sociálneho poistenia (zabezpečenia) je v zmysle Dohovoru možné starobný dôchodok zo všeobecného systému iba krátiť a to najviac o sumu, ktorá neprevyšuje sumu výsluhového dôchodku (príspevku za službu považovaného za výsluhový dôchodok).“

Vzhľadom na uvedené nie je dôvodná námietka navrhovateľa, že starobný dôchodok i výsluhový dôchodok nie sú dávkami sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť, ktorou je prežitie zákonom stanoveného dôchodkového veku. Je totiž zrejmé, že práve od okamihu dovŕšenia dôchodkového veku, teda prežitím stanoveného dôchodkového veku, nadobudol výsluhový dôchodok navrhovateľa charakter dávky v starobe, tak ako to má na mysli ustanovenie článku 33 ods. 2 Dohovoru.

Z uvedeného dôvodu odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne je zákonné a preto rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 a § 219 O.s.p. potvrdil.

O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p., § 250k ods. 1 a § 250l ods. 2 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.